

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Andragog (235101)

Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Andragog

(235101)

Wizytatorzy i specjaliści metod nauczania

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Andragog (235101)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [73]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce wykonane w ramach seminarium regionalnego w Katowicach.

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	9
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	10
3.1. Zadania zawodowe	10
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wspieranie rozwoju osób dorosłych	10
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Wykorzystywanie i rozwijanie wiedzy z dziedziny andragogiki	11
3.4. Kompetencje społeczne	12
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu	12
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	15
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	17
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Andragog 235101

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Edukator dorosłych.
- Instruktor działalności oświatowej dla dorosłych.
- Nauczyciel dorosłych.
- Specjalista do spraw edukacji człowieka w wieku dorosłym.
- Specjalista do spraw programów rozwoju edukacyjnego dorosłych.
- Specjalista w zakresie wspierania rozwoju edukacyjnego dorosłych.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 2351 Education methods specialists.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja P – Edukacja.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Portalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Małgorzata Broła – Kuratorium Oświaty w Warszawie Delegatura w Radomiu, Radom.
- Anna Jawor-Joniewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Agata Zawistowska – Gdański Uniwersytet Medyczny, Gdańsk.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Zdzisław Czajka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Maciej Gruza – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Urszula Jeruszka – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Barbara Sajkiewicz – Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Marlena Gautam – Centrum Edukacji Dorosłych, Tczew.
- Łukasz Sienkiewicz – Szkoła Główna Handlowa, Warszawa.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Jolanta Porębska – Uczelnia Łazarskiego, Warszawa.
- Urszula Przystalska – Międzynarodowa Wyższa Szkoła Logistyki i Transportu, Wrocław.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Andragog planuje i prowadzi zajęcia dydaktyczne dla dorosłych oraz realizuje cele polityki edukacyjnej państwa w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego. Do jego obowiązków należy także analizowanie systemów kształcenia dorosłych oraz opracowywanie materiałów szkoleniowych i dydaktycznych.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Andragog prowadzi z dorosłymi wielostronną działalność edukacyjną (informacyjną, instruktażową, doradczą, konsultacyjną, mediacyjną, wychowawczą, terapeutyczną, kulturalną i inną), mającą na celu:

- wspieranie w zrozumieniu ich sytuacji życiowej i wskazywanie czynników ją wyznaczających,
- podsumowanie i objaśnianie możliwych do osiągnięcia celów życiowych i kompetencji, które uznawane są przez nich za niezbędne.

Osoba wykonująca ten zawód oferuje osobom dorosłym pomoc w świadomym i autonomicznym korzystaniu z wartości edukacji. Ponadto doradza im w kształtowaniu odpowiednich postaw i zachowań niezbędnych w złożonych sytuacjach życiowych i zmieniającej się rzeczywistości. Andragog gromadzi wiedzę na temat systemu kształcenia w Polsce (edukacji formalnej i pozaformalnej, szkolnej i pozaszkolnej na wszystkich poziomach kształcenia) oraz na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem misji i celów kształcenia ustawicznego⁵. Może prowadzić badania empiryczne służące celom naukowym i praktyce: edukacji ustawicznej w Polsce i za granicą ukierunkowanej na kształcenie dorosłych, edukacji pozaformalnej i nieformalnego uczenia się dorosłych, w tym samokształcenia dorosłych oraz przygotowuje publikacje naukowe i popularno-naukowe z zakresu edukacji dorosłych.

Andragog planuje działalność edukacyjną w różnorodnych firmach, instytucjach i organizacjach, uwzględniając indywidualną sytuację życiową i potrzeby uczestników; opracowuje i przeprowadza ewaluacje⁴ krótko- i długoterminowych planów rozwojowych, zarówno dla grup pracowników, jak i odbiorców indywidualnych. Dodatkowo opracowuje także programy i materiały szkoleniowe i przygotowuje środki dydaktyczne, kierując się zasadami uczenia osób dorosłych.

Sposoby wykonywania pracy

Pracownik w zawodzie **andragog** wykonuje pracę polegającą m.in. na:

- gromadzeniu wiedzy o systemie edukacji dorosłych w Polsce na wszystkich poziomach kształcenia,
- prowadzeniu badań empirycznych ukierunkowanych na kształcenie dorosłych,
- diagnozowaniu potrzeb edukacyjnych i oczekiwań różnych grup dorosłych odbiorców,
- wykorzystywaniu w procesie kształcenia dorosłych nowoczesnych technologii oraz zróżnicowanych metod pracy (np. wykładów, dyskusji, ćwiczeń, obserwacji, pokazów, eksperymentów),
- wspieraniu i wdrażaniu ludzi dorosłych do samokształcenia przez udzielanie wskazówek metodycznych i tworzenie instytucjonalnych i organizacyjnych warunków do samokształcenia,
- realizowaniu projektów edukacyjnych upowszechniających ideę uczenia się przez całe życie z wykorzystaniem mediów i infrastruktury środowiska lokalnego,
- motywowaniu dorosłych do zdobywania i poszerzania wiedzy (ogólnej i zawodowej),
- inspirowaniu instytucji, firm i organizacji pozarządowych oraz samorządów do podejmowania działań edukacyjnych oraz wprowadzania celów edukacyjnych osób dorosłych do strategii ich działania,
- promowaniu idei edukacji ustawicznej i prowadzeniu marketingu usług edukacyjnych poszerzających indywidualną aktywność edukacyjną dorosłych w różnych grupach wiekowych,
- prowadzeniu działalności naukowo-dydaktycznej i popularyzatorskiej wśród specjalistów z innych dziedzin w zakresie umiejętności kształcenia dorosłych i upowszechnienia wiedzy z uwzględnieniem znajomości specyfiki rozwoju człowieka dorosłego,
- przygotowywaniu publikacji naukowych i popularno-naukowych z zakresu zagadnienia edukacji dorosłych,
- przygotowaniu i prowadzeniu dokumentacji procesu nauczania dorosłych oraz ocenianiu efektów uczenia się.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Andragog pracuje przede wszystkim w pomieszczeniach biurowych i dydaktycznych, mieszczących się w różnego rodzaju placówkach kształcenia i szkolenia osób dorosłych. Pomieszczenia te z reguły wyposażone są w komputer i inne urządzenia multimedialne ułatwiające prowadzenie zajęć (np. głośniki, rzutnik multimedialny itp.). Pomieszczenia, gdzie andragog wykonuje pracę, posiadają zazwyczaj oświetlenie dzienne i sztuczne oraz systemy klimatyzacyjne.

Pracownik w tym zawodzie wykonuje swoje zadania także w salach konferencyjnych i seminaryjnych podczas prowadzenia wystąpień i prezentacji, może również prowadzić zajęcia w trybie zdalnym, z wykorzystaniem informatycznych platform edukacyjnych.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Andragog w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:

- komputer stacjonarny i/lub mobilny z typowym oprogramowaniem biurowym lub dedykowanym oprogramowaniem umożliwiającym przygotowywanie prezentacji, zbieranie materiałów i danych niezbędnych do planowania i realizacji pracy,
- zestaw multimedialny do prezentacji,
- oprogramowanie do przeglądania zasobów internetu, wysyłania i odbierania poczty elektronicznej oraz pracy zdalnej,
- typowe urządzenia biurowe, takie jak: drukarka, rzutnik, ksero, faks, skaner,
- telefon stacjonarny i komórkowy.

Organizacja pracy

Andragog na ogół organizuje swoją pracę samodzielnie, przygotowując koncepcje i plany zajęć oraz treści i materiały dydaktyczne.

Praca andragoga wymaga częstych i intensywnych kontaktów z ludźmi. Są to m.in. rozmowy indywidualne, dyskusje grupowe, konsultacje, obserwacje, sytuacje doradcze.

W zależności od miejsca i formy zatrudnienia, andragog pracuje w stałych lub zmiennych godzinach pracy. W przypadku osób zatrudnionych w pełnym wymiarze godzin w ramach umowy o pracę, andragog zwykle realizuje swoje zadania w ramach ośmiogodzinnego dnia pracy od poniedziałku do piątku. Ze względu na specyfikę pracy (np. udział w konferencjach, seminariach, warsztatach itp.) osoba ta może czasami wykonywać zadania zawodowe także w dni wolne oraz w godzinach niestandardowych.

Godziny pracy osób prowadzących własną działalność gospodarczą oraz zatrudnionych w ramach umów cywilno-prawnych bywają nieregularne i są uzależnione od stopnia złożoności i terminu realizacji danego zlecenia. Z tego względu może się zdarzyć, że praca andragoga będzie wykonywana dłużej niż przez 8 godzin w ciągu dnia, a nawet w dni ustawowo wolne od pracy.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Wykonywanie pracy w zawodzie **andragog** związane jest z występowaniem sytuacji stresogennych wywołanych intensywnymi kontaktami z ludźmi oraz odpowiedzialnością zawodową. Pracownik w tym zawodzie może być narażony m.in. na zagrożenia:

- psychofizyczne (agresywne zachowanie osób dorosłych),
- obciążenia kręgosłupa związane z pracą biurową,
- przewlekłe schorzenia narządów mowy,
- zaburzenia emocjonalne spowodowane częstymi i powtarzającymi się sytuacjami stresowymi.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **andragog** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu,
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- rozróżnianie barw,
- zręczność rąk,
- zręczność palców,
- zmysł równowagi,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- uzdolnienia kierownicze i organizacyjne,
- predyspozycje do pracy z osobami dorosłymi,
- łatwość wypowiedzenia się w mowie i/lub w piśmie,
- łatwość przechodzenia z jednej czynności do drugiej,
- zdolność do wchodzenia w różnorodne role społeczne,
- zdolność do przestrzegania reguł, przepisów i standardów w zakresie edukacji osób dorosłych,
- zdolność nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- zdolność motywowania uczestników edukacji dorosłych,
- współdziałanie i współpraca w zespole (grupie);

w kategorii cech osobowościowych

- gotowość do pracy w szybkim tempie,
- gotowość do współdziałania,
- komunikatywność,
- asertywność,
- empatia,
- autoprezentacja,
- operatywność i skuteczność,
- elastyczność i otwartość na zmiany,
- samodzielność,
- samokontrola,
- systematyczność,
- niezależność,
- odporność emocjonalna,
- tolerancja,
- ekspresyjność,
- radzenie sobie ze stresem,
- rzetelność,
- dokładność,
- ciekawość poznawcza,
- wytrwałość i cierpliwość,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- wysoka kultura osobista,
- dążenie do osiągnięcia celów,
- gotowość do ustawicznego uczenia się i dzielenia się wiedzą,
- gotowość do wprowadzania zmian,
- zainteresowania naukowe,
- zainteresowania społeczne.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Praca **andragoga** pod względem wydatku energetycznego należy do prac lekkich. W tym zawodzie wymagana jest ogólna sprawność fizyczna, dobry słuch i wzrok oraz sprawność rąk i palców. Jednakże występuje w niej znaczne obciążenie umysłowe związane np. z analizowaniem, rozwiązywaniem problemów, podejmowaniem decyzji, motywowaniem i przekonywaniem uczących się – osób dorosłych.

Przeciwwskazaniem do podjęcia pracy w zawodzie andragog są m.in. wady wzroku i słuchu niepoddające się korekcie i utrudniające komunikację. Również wady wymowy, takie jak na przykład jąkanie, ograniczają możliwość podjęcia pracy w tym zawodzie. W związku z wymogiem znacznej mobilności, zawód andragoga mogą wykonywać osoby z dysfunkcją kończyn dolnych, która jednak nie uniemożliwia swobodnego przemieszczania się.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Do podjęcia pracy w zawodzie **andragog** preferowane jest ukończenie pedagogicznych studiów I i II stopnia w zakresie pedagogiki, specjalizacji andragogicznej¹, edukacji dorosłych i pokrewnych (edukacji dorosłych z gerontologią, edukacji dorosłych z coachingiem³, edukacji ustawicznej z andragogiką, edukacji ustawicznej itp.).

Pracę andragoga mogą podejmować również osoby, które ukończyły kształcenie na poziomie wyższym (preferowane kierunki: psychologia, socjologia) oraz podyplomowe studia w zakresie andragogiki lub edukacji dorosłych.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Do wykonywania zawodu **andragog** preferowane jest posiadanie dyplomu ukończenia studiów I lub II stopnia albo studiów podyplomowych na kierunku andragogika.

Przez pracodawców cenione jest również posiadanie:

- udokumentowanego doświadczenia w pracy z osobami dorosłymi,
- świadectwa ukończenia studiów podyplomowych lub kursu kwalifikacyjnego w zakresie andragogiki, coachingu, gerontologii, edukacji dorosłych,
- certyfikatu ukończenia dedykowanych kursów kwalifikacyjnych np. trenera andragoga, doradcy zawodowego,
- certyfikatów i świadectw potwierdzających udział w szkoleniach i konferencjach w zakresie andragogiki, edukacji osób dorosłych, coachingu itp.,
- potwierdzonej certyfikatem znajomości języka obcego (preferowany język angielski, poziom B2).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

Dla pracownika w zawodzie **andragog** pracującego w placówkach niepublicznych możliwość awansu zawodowego uzależniona jest od wielkości danej placówki, a także obowiązującej w niej struktury organizacyjnej. Pracownik w tym zawodzie może budować swoją karierę w kierunku eksperckim lub menedżerskim. Zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku kolejne zdobywane kompetencje pozwolą na kontynuowanie kariery w ramach jednej komórki organizacyjnej bądź przechodzenie do innych jednostek wewnątrz placówki, a także pomiędzy nimi.

W placówkach oświatowych⁶ andragog może rozpocząć swoją karierę zawodową od stanowiska nauczyciela, a następnie awansować na stanowiska:

- wykładowcy,
- kierownika jednostki organizacyjnej,
- dyrektora danej placówki.

Ukończenie studiów podyplomowych z zakresu zarządzania w oświacie otwiera przed andragogiem możliwość kontynuowania kariery zawodowej na stanowiskach menedżerskich.

Natomiast ukończenie studiów doktoranckich np. w obszarze nauk społecznych otwiera ścieżkę kariery naukowej zgodnie z przepisami o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki.

Andragog pracujący w jednostkach administracji publicznej ma możliwość awansu zawodowego według szczebli i hierarchii obowiązujących w danej instytucji.

Pracownik w tym zawodzie może również rozszerzać swoje kompetencje zawodowe poprzez kształcenie i/lub szkolenie w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Osoba wykonująca zawód **andragog** ma możliwość:

- potwierdzania kompetencji zawodowych w instytucjach edukacji formalnej (uczelnie wyższe, instytucje naukowe) uzyskując dyplom ukończenia studiów I i II stopnia z zakresu pedagogiki, socjologii lub psychologii,
- otrzymania dyplomu ukończenia studiów podyplomowych z zakresu edukacji dorosłych, andragogiki, coachingu, gerontologii.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **andragog** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Ewaluator programów edukacji	235102
Metodyk edukacji na odległość	235103
Metodyk technologii informacyjnych i komunikacyjnych	235104
Nauczyciel doradca metodyczny	235105
Nauczyciel instruktor	235106
Wykładowca na kursach (edukator, trener)	235915
Trener osobisty (coach, mentor, tutor)	235920
Pedagog	235921

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **andragog** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Diagnozowanie potrzeb edukacyjnych i oczekiwań różnych odbiorców.
- Z2 Organizowanie i prowadzenie działalności edukacyjnej osób dorosłych.
- Z3 Motywowanie dorosłych do zdobywania i poszerzania wiedzy.
- Z4 Gromadzenie wiedzy i prowadzenie badań empirycznych ukierunkowanych na edukację dorosłych.
- Z5 Przygotowanie specjalistów z innych dziedzin w zakresie prowadzenia kształcenia dorosłych i upowszechnienia wiedzy.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Wspieranie rozwoju osób dorosłych

Kompetencja zawodowa Kz1: Wspieranie rozwoju osób dorosłych obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Diagnozowanie potrzeb edukacyjnych i oczekiwań różnych odbiorców	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Metody i techniki identyfikacji oraz wspomagania rozwoju uzdolnień i zainteresowań osób dorosłych; • Sposoby analizowania możliwości, umiejętności oraz procesy poznawcze osób dorosłych; • Rozwój człowieka w cyklu życia zarówno w aspekcie biologicznym, jak i psychologicznym; • Zależności wynikające ze struktur społecznych (organizacyjnych), w których funkcjonują osoby dorosłe; • Uwarunkowania kulturowe procesów edukacyjnych osób dorosłych; • Uwarunkowania psychologiczne procesu kształcenia osób dorosłych.	• Analizować, interpretować oraz projektować strategie działań dla osób dorosłych w oparciu o metody wspomagania rozwoju; • Analizować procesy poznawcze osób dorosłych; • Diagnozować i rozpoznawać specjalne potrzeby i oczekiwania dorosłych odbiorców w oparciu o rozwój jednostki; • Projektować szkolenie zgodnie z rozpoznanymi potrzebami i strukturami społecznymi osób dorosłych; • Diagnozować potrzeby, możliwości i zdolności osób dorosłych oraz projektować i realizować programy kształcenia zgodnie z uwarunkowaniami procesów edukacyjnych; • Planować pracę z uwzględnieniem zróżnicowania potrzeb psychologicznych dorosłych odbiorców.

Z2 Organizowanie i prowadzenie działalności edukacyjnej osób dorosłych	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Podstawy andragogiki, psychologii i zasady projektowania procesu dydaktycznego; • Zasady przygotowywania materiałów dydaktycznych; • Cele, podstawy prawne, organizację i funkcjonowanie różnych instytucji edukacyjnych, terapeutycznych, kulturowych i pomocowych pracujących na rzecz osób dorosłych; • Procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego, ich prawidłowości i zakłócenia; • Metody prowadzenia zajęć dla osób dorosłych (konwencjonalne i niekonwencjonalne);	• Planować działalność edukacyjną dorosłych w oparciu o podstawy andragogiki i psychologii; • Opracowywać materiały dydaktyczne tak, aby wspierały proces kształcenia osób dorosłych; • Korzystać ze wsparcia instytucji edukacyjnych, terapeutycznych, kulturowych i pomocowych pracujących na rzecz osób dorosłych; • Komunikować się z odbiorcami w klarowny i prawidłowy sposób; • Dobierać metody prowadzenia zajęć do możliwości dorosłych uczestników; • Wykorzystywać w procesie kształcenia

Nowoczesne technologie i aktywizujące metody pracy z dorosłymi.	nowoczesne technologie oraz aktywizujące metody pracy z uczącym się dorosłym.

Z3 Motywowanie dorosłych do zdobywania i poszerzania wiedzy

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Teorie i typy motywacji oraz rodzaje motywatorów osób dorosłych; - Potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego osób dorosłych; - Zasady projektowania ścieżki własnego rozwoju; - Ofertę usług edukacyjnych w zakresie rozwoju zawodowego osób dorosłych; - Zasady utrzymywania konstruktywnego stanu poznawczego niezbędnego do skutecznego pełnienia roli nauczyciela (np. metody panowania nad niepokojem, potrzebą uznania, uwalnianiem myśli i emocji związanych z wcześniejszymi zdarzeniami itp.); - Reguły i techniki wspierające twórcze myślenie.	- Motywować dorosłych odbiorców za pomocą różnorodnych technik; - Promować ideę edukacji ustawicznej; - Identyfikować u osób dorosłych głównie silne strony oraz główne obszary uczenia się i rozwoju w celu ustalenia ścieżki ich rozwoju; - Prowadzić marketing <u>usług rozwojowych</u>⁷ i poszerzających indywidualną aktywność edukacyjną dorosłych w różnych grupach wiekowych; - Panować nad własnymi emocjami i kształtować wiarę we własne możliwości działania i wartość osobistą osób dorosłych; - Stosować techniki wspierające twórcze myślenie.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Wykorzystywanie i rozwijanie wiedzy z dziedziny andragogiki

Kompetencja zawodowa Kz2: Wykorzystywanie i rozwijanie wiedzy z dziedziny andragogiki obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Gromadzenie wiedzy i prowadzenie badań empirycznych ukierunkowanych na edukację dorosłych

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Terminologię używaną w andragogice i jej źródła oraz zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych; - Pojęcia <u>wychowania</u>⁸ i kształcenia, ich filozoficzne, społeczno-kulturowe, historyczne, biologiczne, psychologiczne i medyczne podstawy; - Zasady projektowania i prowadzenia badań w andragogice; - Podstawowe zasady metodologii badań naukowych w dziedzinie andragogiki; - Uwarunkowania prawne i polityczno-oświatowe edukacji dorosłych w kraju oraz Unii Europejskiej; - Trendy światowe w rozwoju edukacji dorosłych.	- Korzystać z wiedzy teoretycznej z zakresu andragogiki oraz powiązanych z nią dyscyplin w celu analizowania i interpretowania zagadnień edukacyjnych, wychowawczych, kulturalnych i pomocowych; - Posługiwać się pojęciami wychowania i kształcenia w celu analizowania motywów i wzorów ludzkich zachowań, diagnozowania i prognozowania sytuacji oraz analizowania strategii działań praktycznych; - Projektować i prowadzić badania diagnostyczne w praktyce andragogicznej, dostosowane do odpowiednich etapów edukacyjnych i uwzględniające zróżnicowane potrzeby edukacyjne; - Prowadzić badania służące celom naukowym oraz praktyce; - Gromadzić wiedzę na temat systemu kształcenia osób dorosłych ze szczególnym uwzględnieniem krajów Unii Europejskiej;

	Wykorzystywać najnowsze trendy w rozwoju edukacji dorosłych.

Z5 Przygotowanie specjalistów z innych dziedzin w zakresie prowadzenia kształcenia dorosłych i upowszechnienia wiedzy

WIEDZA – zna i rozumie:	UMIĘTNOŚCI – potrafi:
- Uwarunkowania pedagogiczne uczenia się osób dorosłych (teorie uczenia się dorosłych); - Formy i metody kształcenia dorosłych; - Procesy komunikowania interpersonalnego i społecznego, ich prawidłowości i zakłócenia; - Kompetencje osób uczestniczących w procesach edukacyjnych, wychowawczych, opiekuńczych, kulturowych, pomocowych i terapeutycznych.	- Wyjaśniać innym specjalistom istotę, funkcję i przebieg procesu kształcenia dorosłych; - Prowadzić szkolenia dla zespołów specjalistów dotyczące doboru form i metod kształcenia dorosłych oraz upowszechnienia wiedzy; - Udzielać specjalistom informacji na temat komunikacji interpersonalnej; - Wspomagać w zakresie merytorycznym i metodycznym różnych specjalistów uczestniczących w procesach edukacyjnych, komunikacyjnych, wychowawczych i innych.

3.4. Kompetencje społeczne

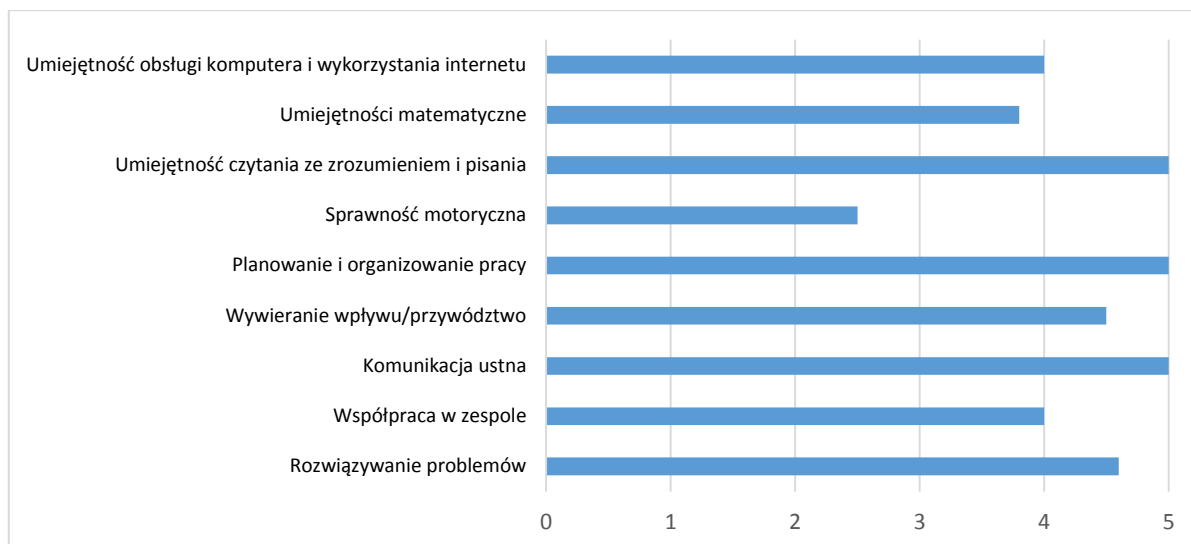
Pracownik w zawodzie **andragog** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za skutki własnej pracy związanej z prowadzeniem usług edukacji dorosłych.
- Podejmowania samodzielnych działań i współpracy z innymi specjalistami, działami i instytucjami w zakresie andragogiki.
- Dokonywania samooceny i weryfikacji działania własnego w zakresie realizacji zadań zawodowych właściwych dla andragogiki.
- Przestrzegania zasad uczciwości, rzetelności, poufności oraz standardów etycznych i norm zawodowych.
- Poszukiwania optymalnych rozwiązań w działalności andragogicznej i dbania o utrzymywanie dobrych relacji ze współpracownikami, partnerami oraz klientami.
- Rozwijania kompetencji osobistych i zawodowych, w tym ustawicznego aktualizowania i podwyższania swoich kwalifikacji.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **andragog**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **andragog**

Uwaga:

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **andragog** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Andragog jest zawodem powszechnie wykonywanym we wszystkich regionach kraju. Najczęściej osoby pracujące w tym zawodzie znajdują zatrudnienie jak coach², a także w organizacjach samorządowych, placówkach oświatowych, instytucjach pozarządowych, placówkach edukacji dorosłych, instytucjach związanych z pracą oraz placówkach kultury. Zazwyczaj są to:

- podmioty prowadzące kwalifikacyjne kursy zawodowe dla dorosłych, w tym:
  - publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
  - niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
  - publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenia praktycznego, ośrodki doksztalcania i doskonalenia zawodowego,
  - instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
  - podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców;
- szkoły wyższe,

- uniwersytety trzeciego wieku,
- domy kultury,
- działy szkoleń i rozwoju w przedsiębiorstwach,
- firmy szkoleniowe,
- fundacje, stowarzyszenia, kluby i inne organizacje pozarządowe,
- niepubliczne instytucje edukacyjne, np. Zakłady Doskonalenia Zawodowego,
- ośrodki szkoleniowe zakładów pracy,
- placówki kulturalno-oświatowe, np. muzea, ośrodki animacji kultury,
- redakcje portali edukacyjnych,
- wydziały / departamenty edukacji w jednostkach administracji publicznej.

Obecnie (2018 r.) zapotrzebowanie na pracowników w tym zawodzie rośnie, co jest spowodowane m.in. dużą liczbą programów aktywizujących osoby dorosłe i starsze, podnoszeniem kwalifikacji w celu utrzymania się na rynku pracy, dostępnością kursów i szkoleń. Zwiększeniu zapotrzebowania na adragogów sprzyjają też zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **andragog** kształcenie prowadzi się w szkołach wyższych na różnych kierunkach związanych z pedagogiką i andragogiką. W celu pogłębienia wiedzy z obszaru nauczania osób dorosłych andragodzy mogą odbyć studia podyplomowe i/lub studia doktoranckie.

Szkolenie

W zawodzie **andragog** niezwykle istotne jest doświadczenie praktyczne oraz ciągłe podnoszenie własnych kompetencji zawodowych. Możliwe jest to poprzez:

- udział w szkoleniach i kursach (realizowanych przez firmy komercyjne, organizacje zawodowe i profesjonalne oraz szkoły wyższe, które potwierdzają uzyskane kompetencje odpowiednimi certyfikatami),
- udział w konferencjach, seminariach, sympozjach tematycznych,
- udział w projektach dedykowanych dla osób dorosłych oraz w spotkaniach andragogów i wymianie dobrych praktyk,
- uczestnictwo w organizacjach profesjonalnych specjalizujących się w określonych zakresach tematycznych,
- samokształcenie (korzystanie ze specjalistycznej literatury, czasopism branżowych, webinarium, grup dyskusyjnych na portalach społecznościowych i innych otwartych zasobów edukacyjnych).

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Obecnie (2018 r.) wynagrodzenie osób pracujących w zawodzie **andragog** wynosi średnio 3300 zł brutto miesięcznie, natomiast połowa pracowników w tym zawodzie otrzymuje wynagrodzenie w granicach od 2600 zł do 4100 zł brutto miesięcznie.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących ten zawód uzależniony jest m.in. od:

- posiadanych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego,
- regionu Polski,
- zajmowanego stanowiska,
- typu pracodawcy,
- typu umowy.

Na wyższe zarobki mogą liczyć osoby prowadzące własną działalność gospodarczą, świadcząc usługi i realizując projekty dotyczące edukacji dorosłych.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeczlach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **andragog** możliwe jest zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z niewielką dysfunkcją kończyn dolnych (05-R), która nie wyklucza stania i chodzenia, w tym samodzielnego przemieszczania się po zróżnicowanym terenie,
- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza pracy przy komputerze,
- z dysfunkcją narządu wzroku (04-O), jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L) pod warunkiem, że niepełnosprawność jest możliwa do skorygowania za pomocą implantów lub aparatów słuchowych.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10. 2018 r.

- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. poz. 1668, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (t.j. Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).

Literatura branżowa:

- Aleksander T.: Andragogika. Podręcznik akademicki. Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2013.
- Boczukowa B.: Jak kształcić dorosłych – refleksje andragoga. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2010.
- Carr D.: Professional and personal values and virtues in education and teaching. Oxford Review of Education, 2006.
- Horyń W., Maciejewski J. (red.): Nauczyciel andragog we współczesnym świecie. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2010.
- Maciejewski J.: Nauczyciel andragog na początku XXI wieku. Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2005.
- Symela K.: Poradnik metodyczny dla autorów modułowych programów szkolenia zawodowego. Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom 2009.
- Tomiło J.: O wychowaniu dorosłych. Szkice i rozważania. Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora, Pułtusk 2008.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- E-mentor: <http://www.e-mentor.edu.pl/czasopismo/archiwum>
- Edukacja Ustawiczna Dorosłych: <http://www.edukacjaustawicznadoroslych.eu/index.html>
- Kompetentny nauczyciel: http://www.bc.ore.edu.pl/Content/384/Trendy+4+z+2012_E.+Bacia.pdf
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Przegląd Badań Edukacyjnych: <http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/PBE/about>
- Rocznik Andragogiczny: <http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/RA>

- Sektorowa Rama Kwalifikacji Usług Rozwojowych (SRK UR): <http://kwalifikacje.edu.pl/sektorowa-rama-kwalifikacji-uslug-rozwojowych-srk-ur>
- Studia Edukacyjne: <https://repozytorium.amu.edu.pl/handle/10593/1604>
- Uczelnia oferująca kształcenie w obszarze andragogiki: <http://kpsw.edu.pl/studia-podyplomowe/studia-przygotowania-zawodowego-i-wspomagania-terapeutycznego/trener-andragog-doradca-zawodowy>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.

Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.

Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Andragogika	Filozoficzna nauka o celu, treści, formie, metodzie, zasadach nauczania i powszechnego kształcenia. Jej główną dewizą jest samokształcenie i wychowanie poprzez wpływ edukacji i rozwoju człowieka. Nauka bardzo silnie powiązana z humanistycznym podejściem do życia. Andragogika określa aktywność ludzi dorosłych poprzez edukowanie ich dzięki systemowi zagadnień.	http://andragogika.wyklady.org/wyklad/42_definicja-andragogiki.html [dostęp: 31.10.2018]
2	Coach (z ang. coach – osobisty trener)	Specjalista świadczący usługi coachingowe. Pomaga swojemu klientowi odkryć właściwą drogę do celu, używając do tego swoich umiejętności, doświadczenia życiowego, technik i narzędzi w zakresie nauczania i motywacji.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: http://kingasluzynska.pl/coaching-warszawa/coaching-definicja [dostęp: 31.10.2018]
3	Coaching (z ang. coaching – korepetycje, trenowanie)	Coaching jest procesem szkolenia, który poprzez postawienie odpowiednich pytań pomaga pojedynczym osobom lub organizacjom rozwijać się, zwiększać efektywności i osiągać zakładane cele zawodowe, edukacyjne lub osobiste.	http://www.icf.org.pl [dostęp: 31.10.2018]
4	Ewaluacja	Obiektywna ocena usług bądź jej elementów na wszystkich jej etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji użytecznych w procesie decyzyjnym, np. dotyczącym jej usprawnienia.	Sektorowa Rama Kwalifikacji Usług Rozwojowych http://kwalifikacje.edu.pl/sektorowa-rama-kwalifikacji-uslug-rozwojowych-srk-ur [dostęp: 31.10.2018]

5	Kształcenie ustawiczne	Kształcenie w szkołach dla dorosłych, a także uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy ogólnej, umiejętności i kwalifikacji zawodowych w odniesieniu do bezrobotnych, poszukujących pracy, pracowników i pracodawców.	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149), http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf [dostęp: 31.10.2018]
6	Placówka oświatowa	Instytucja edukacyjna prowadząca kształcenie formalne w ramach systemu oświaty.	Definicja sformułowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://www.prawo.pl/oswiata/status-prawny-szkoly,121073.html [dostęp: 31.10.2018]
7	Usługa rozwojowa	Działalność profesjonalna mająca na celu rozwój jednostek, grup lub organizacji, w szczególności poprzez nabycie, potwierdzenie lub wzrost wiedzy, umiejętności lub kompetencji społecznych. Istotą usługi rozwojowej jest osiągnięcie efektów uczenia się prowadzących do osiągnięcia celów rozwoju i zmian na poziomie indywidualnym i zbiorowym, w tym organizacyjnym.	Sektorowa Rama Kwalifikacji Usług Rozwojowych http://kwalifikacje.edu.pl/sektorowa-rama-kwalifikacji-uslug-rozwojowych-srk-ur [dostęp: 31.10.2018]
8	Wychowanie	Całokształt procesów i oddziaływań zachodzących w toku wzajemnych relacji między dwiema osobami, pomagających im rozwijać własne człowieczeństwo.	Milerski B, Śliwerski B. Pedagogika. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.